

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum liceat pecuniam accipere pro spiritualibus actibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

principale questum est spirituale, non possit sub pacto
 conclusionis ratio est vna: quia accessorium
 sequitur principale, ita quod non estimatur vtroque illud ac-
 cessorium, sed concurrunt concomitanter ad principale.
 Ex his autem duabus conclusionibus reddenda est ratio om-
 nium obiectum, &
 accidentum hinc, &
 inde. Ex his. n. pa-
 reo primo, quare can-
 ones pro capellis Pa-
 pae, dominorum, &
 ecclesiarum, sicut, &
 ecclesiarum licite ex pa-
 rto locant operas
 quoniam principi-
 ale in eis questum
 opera humana, &
 spirituale quid:
 namque opera huma-
 na ad spiritualia con-
 currunt. Queritur. n.
 an vo, artis opus,
 per huiusmodi, et se-
 parata ac temporalia
 sunt.
 Ad secundum, qua-
 re aduocatus, que do-
 ctore cuiuscumque
 facultatis licite ven-
 dunt operas suas: quo-
 niam principale in eis
 questum est huma-
 num auxilium vel ad
 salutem, vel ad scien-
 tiam. Iustum siquidem
 mercedem in opem
 prestare temporalem esti-
 mabilem pecunia: &
 doctor opem tempo-
 ralem magis iure
 ad discipulo declaran-
 do applicando &c.
 Ad tertium, quare
 pro celebratione, pro
 oratione, pro sacra-
 mentorum admini-
 stratione, pro officio
 iudicis, seu mortuo-
 rum, pro predica-
 tione, pro oleo san-
 cto, pro chrismate,
 pro benedictione nu-
 merum, non est li-
 citum pacisci, quia
 licet principale in
 istis questum, est
 spirituale. Et quic-
 undam temporale in
 istis interuenit, non
 estimatur nisi ratio-
 ne spiritualis. Ve-
 niantamen quia in his,
 quae sunt per acci-
 dens, contingit etiam
 sapientes falli, ut dicit
 Aristo. ideo aduer-
 tendum est, quod aliud
 est loqui de obligatione
 ad celebrandum missam
 in tali loco, totiens in
 hebdomada, tali hora,
 & huiusmodi. Ille
 namque conditiones per
 accidens iunguntur, &
 sunt temporales, &
 non possunt locare ac-
 tionem suam, quam
 celebrando, predicando,
 ministrando sacramenta
 &c. exerceat: quonia,
 ut dictum est, in
 ratione spiritualis, quod
 principaliter queritur,
 estimatur & appretur
 pro tamen locare, seu
 vendere obligationem
 suam ad personam
 suam continendam,
 vel praesentandam in
 tali loco, totiens in
 hebdomada, tali tempore
 &c. quoniam hac tempo-
 ralia sunt, & impedi-
 menta propria libertatis
 notabiliter, & per acci-
 dens actum celebrationis,
 & huiusmodi. Non
 sic autem est in eo
 qui non se locat, sed
 ipse quando occurrit
 celebrante, quoniam
 nihil notabile tempo-
 rale interuenit per
 accidens in se ipse
 celebrante, & propterea
 de spirituali pactum
 faceret, si conueniret
 de pretio. Quia igitur
 in istis mensuris, vel
 annis obligatio-
 nibus ad celebrandum,
 & huiusmodi, interuenit
 hac temporalia accidentia:
 ideo dicuntur licite
 locare operas suas, quod
 non admittitur de non
 obligatis ad hac acci-
 dentia. Vnde ad

A obiectiones in oppositum dicitur singillatim. Ad primam dicitur, quod licet tam labor, quam opera humana in sacramentorum administratione sit aliquid temporale, quia tamen ratio estimationis eorum est id quod est spirituale, non licet illa vendere, ut patet de oleo sancto, & chrismate. Quodlibet enim eorum est aliquid temporale: quia tamen non estimatur nisi ratione spiritualis, ideo non licet ea vendere. Ad secundam dicitur, quod ratio diuersitatis est manifesta, quia scilicet in quibusdam principale estimatum est temporale, in quibusdam est spirituale. Et de sacerdote locante se, iam dictum est. De labore uero, quem quis sustinet ad itinerandum ad locum celebrationis, uel predicationis, non est ad propositum; quoniam est per accidens, & potest sub pretio poni, sicut & expensae, quae in itinere sunt. Labor autem, qui in ipsa celebratione, & predicatione interuenit, pars est celebrationis, & predicationis per se: quoniam spiritualia per tales actus humanos dispensat Deus. Doctor quoque theologie in hoc differt a predicatore, quod doctor querit propter temporale auxilium in theologia, sicut in ceteris scientiis: predicator autem solum propter spirituales opem, quasi predicator sit instrumentum Spiritus sancti ad purgandum, illuminandum, perficiendumque homines secundum adaptionem gratiam. Vnde nullus potest predicare nisi missus, iuxta illud ad Rom. 10. Quomodo predicabunt, nisi mittantur? Et ideo non potest predicator labore suo in predicando. Quamuis ad hoc etiam sit alia ratio ex eadem autoritate, quia scilicet quilibet predicans, praedica: ex officio delegationis: & propterea debet esse contentus stipendijs taxatis a delegante, scilicet stipendio sustentationis, & non potest iterum locare se populo, qui semel locauit se deleganti. Non spectat tamen ad simoniacum uitium, quod predicator aliquis libentius in loco, ubi maiorem scit taxatam elemosynam quam alibi praedica: sed spectat ad charitatis defectum, quo quis magis temporalium, quam spiritualium profectum intendit. De aduocato quoque iam dictum est, quod temporale auxilium intelligitur vendere: & ideo cum ferunt magnum auxilium ex magno consilio ad magnam causam, uolunt sibi multum solui, & merito: quia tantum ualet tam rari auxilium, tot uigilijs, laboribus, expensisque comparatum. Et per haec patet responsio ad motum alterius opinionis, nisi ad auctoritates Apostoli, & Domini. Ad quarum primam dicitur, quod tam Apostolus, quam Dominus de stipendio sustentationis loquitur, ut patet ex conclusione Apostoli, uide licet quod licet uiuere de Euangelio. Et hoc Dominum ordinasse ipse sibi Apostolus testatur, declarans quomodo uerba illa

si qua est
 si non est
 quod est

Post me-
 dium com-
 mentari ad
 3. capit. Mi-
 chae, te-
 mo 6.

B huius ministerium exhibetur, quos oportet a populo sustentari, cui spualia ministrant, sicut in illud 1. ad Corint. 9. Quis militat suis stipendijs unquam? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et ideo vendere quod spuale est in hominis actibus, aut emere, simoniacum est. Sed accipere aut dare aliquid pro sustentatione ministrantium spualia sicut ordinatio Ecclesiae, & consuetudinem approbatam, licitum est: ita tamen quod desit intentio emptionis, uel uenditionis, & quod ab iniurijs non exigatur per spualium subtractionem, quae sunt exhibenda: hoc non heret quandam uenditionis speciem. Gratis tamen spualibus prius exhibitis, licite potest statui, & consuetudine oblationes, & quicunque alij prouentus exigantur a nolentibus. **C** & ualentibus soluere, auctoritate superioris interueniente. **A**d primum ergo dictum, quod sicut Hier. dicit super Michae. Munera quae sponte exhibebant bonis prophetis ad sustentationem ipsorum, non quasi ad emendum prophetiae uisum, quem tamen pseudo prophetae retorquebant ad questum. **A**d secundum dictum, quod illi qui dant elemosynas pauperibus, ut orationibus ab ipsis suffragia impetrent, non eo tenore dant, quasi intendentes orationes emere: sed per gratiam beneficentiam, pauperum animos prouocant ad hoc, quod pro eis gratis, & ex charitate orent. Praedicatoribus etiam temporalia debentur ad sustentationem praedicationis, non autem ad emendum predicationis uerbum. Vnde super illud 1. ad Timot. 3. Qui bene sunt presbyteri, &c.

Secunda Secunda S. Thomae. 11 2 Domi-

Domini. Dignus est operarius mercede sua, in proposito sicut accipiendi. Quod etiam Matth. 10. c. explanauit, dicens dominum dixisse, Dignus est operarius cibo suo. Qui etiam sensus patet ex eo quod dominus tam apud Marthaum, quam Lucam, postquam sine iaculo, & pera iussit: Apoitos ire, sustentationi stipendium, cibum. &c. potum concessit apud suos auditores. Triplici ergo titulo cum possit pro spiritualium exhibitione temporale peti, seu dari, videlicet pro pretio, pro stipendio sustentationis, pro stipendio locatarum operarum, primus titulus simoniam constituit: secundus a domino ordinatus est in vitroque testamento, & pot in pactum a pauperibus deduci, quando oportet propter inhumanitatem eorum, quibus seruitur in spiritualibus: tertius in illis, in quibus principale quaesitum est temporale, locum habet, & per accidens in quibusdam spiritualibus, vt patet ex dictis.

Et Ang. in H. de Palo. ca. 2. non loquitur a fine, ro mo. 9.

dicite glo. Necessitatis est accipere vnde videtur, charitatis est prebere: non tamen venale est Euangelium, vt pro his predicetur. Si enim sic vendunt, magnam rem vili vendunt pretio. Similiter etiam aliqua temporalia dantur Deum laudatibus in celebratione ecclesiastici officij siue pro viuus, siue pro mortuis, non quasi pretium, sed quasi sustentationis stipendium. Et eo etiam tenore pro processibus faciendis in aliquo funere aliquae elemosynae recipiuntur. Si autem huiusmodi pacto interueniente fiat, aut etiam cum intentione emptionis, vel venditionis, simonia esset. Vnde illicita esset ordinatio, si in aliqua ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicuius, nisi solueret certam pecunie quantitatem: quia per tale statutum pracluderetur via gratis officij pietatis aliquibus impedire. Magis autem illicita esset ordinatio, si statueretur quod omnibus certae elemosynae dantibus talis honor exhiberet: quia per hoc non pracluderetur via alijs exhibendi. Et preterea prima ordinatio habet speciem exactiois: secunda autem habet speciem gratuitae recompensationis.

AD TERTIUM dicendum, quod ille, cui committitur spiritualis potestas, ex officio obligatur ad vsu potestatis sibi commissae in spiritualium dispensatione: & est pro sua sustentatione statuta stipendia habet ex redditibus ecclesiae. Et ideo si aliquis acciperet pro viu spiritualis potestatis, non intelligeretur locare operas suas, quas ex debito suscepti officij debet impendere, sed intelligeretur vendere ipsum spirituales gratias vt sum. Et propter hoc non licet pro quacunque dispensatione aliquis accipere.

aliquid ex hoc deesse, licite posset statui quod supra talem numerum nulla recipiatur, nisi quae releuamen grauiamini, quod sequeretur. afferret, puta, mille aureos: quia hoc non est pro ingressu exigere, sed pro iustificatione. Nec est pracludere viam alijs, quoniam ipsa taxatio numerum, quae secundum iura fit, claudit viam: sed est aperire viam ingressus habentibus temporalibus, quibus onus monasterij subleuare possunt, ac uolunt.

In art. 4. dubium occurrit: An ecclesiastica beneficia liceat vendere auctoritate Papae. Sed quia hoc iat in nostro 1. quod discussimus. quae super hoc articulo fundantur, ubi dicitur, quod uis clericale, cui beneficium annectitur, est spirituale, ideo pertransito. Vide sibi si uis. Vnum tamen dubium restat, quia in permutationibus beneficiorum, quorum unum dicitur altero, licet sit pecunia superioris auctoritate a minus diuise dari, ut ad aequalitatem prouentus temporalis commutatio reducat, ut habetur extra de rerum permuta. ca. Ad quaestiones. Ex hoc enim insurgit dubium duplex. Primum est, quia qualis est proportio partis ad partem, talis est proportio totius ad totum: sed pro parte in qua temporalis prouentus alterius excedit, licitum est pecuniam exigere, ergo

si alterum illorum beneficiorum nihil licitum erit pro tota praebenda altero quaeritur quod praebenda tota, seu procurator bene thoritate superioris permutatione duo beneficia nihil temporale, alterum aliquis habet.

Nec etiam pro hoc quod uices suas committat, nec etiam pro hoc quod subditos suos corrigat, uel a corrigendo desistant. Licet tamen eis accipere procuraciones, quando subditos uisitant, non quasi pretij correctionis, sed quasi debiti stipendium. Ille autem qui habet scientiam, & non suscipit cum hoc officio, ex quo obligetur alijs vnum scientiae praebenda, licite potest pretium suae doctrinae, vel colligere accipere: non quasi ueritate, aut scientia vendens, sed quasi operas suas locans. Si autem ex officio ad hoc teneretur, intelligeretur ipsam vendere ueritate, unde grauius peccaret. Sicut patet in illis, qui inuitantur in aliquibus ecclesiis ad docendum clericos ecclesiae, & alios pauperes, pro quo ab ecclesia beneficium recipiunt, a quibus non licet eis aliquid recipere nec ad hoc quod doceat, nec ad hoc, quod aliqua ista faciant, uel pretermittant.

AD QUARTUM dicendum, quod pro ingressu monasterij non licet aliquid exigere, uel accipere quasi pretium. Licet tamen si monasterium sit tenue, quod non sufficiat ad totas personas nutriendas, gratias quidem ingressum monasterij exhibere: sed accipere aliquid pro uisita persona quae in monasterio fuerit recipienda, si ad hoc non sufficiat monasterij opes. Similiter et licitum est, si propter deuotionem qua aliquis ad monasterium offert, largas elemosynas facere: sed facilius in monasterio recipiuntur: et licitum est aliquid ex officio pro uocare ad deuotionem monasterij reposita beneficia, vt ex hoc declinet ad monasterij ingressum: licet non sit licitum ex pacto aliquid dari, uel recipere pro ingressu monasterij, ut habet 1. q. 2. c. Quia pro-

mutatio, sed uenditio. Iura autem in permutationem pecuniam addunt, ut non rebanda. Secundum dicitur, quod licet non fiat, Papa tamen posset cessantibus traditionibus in permutationibus tuncdem permutationem concedere, quod pecunia responderet deo qui nihil habet: quoniam solam permutationem ab eo, qui ius nouum condere potest, pro quanto uisito habentem permutationem prouentuum debetur: per hoc non tenentur adam, propter plenitudinem potestatis suae, quod potest statuere.

Ad secundum uero dubium, quod dicitur, si dari alteri, possit dari Papae, non tenentur ratione. Sicut quicquid potest esse, potest eodem modo, nec eadem ratione, in permutatione dari potest, quia potest, ut

ARTICVLVS IIII.

Utrum sit licitum pecuniam accipere pro his que sunt spiritualibus annexa.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, qd licitū sit pecuniam accipere p his, quæ sunt spiritualibus annexa. Omnia n. temporalia vidētur spiritualibus esse annexa, quia temporalia sunt propter spiritualia querenda. Si ergo nō licet viderē ea, quæ sunt spiritualibus annexa, nihil temporale viderē licitū, qd patet esse falsū.

¶ 2 Præ. Nihil videtur magis esse spiritualibus annexum, quam uasa consecrata: sed calicem licet vendere pro redemptione captiuorum, vt Ambr. dicit. ergo licitum est uendere ea, quæ sunt spiritualibus annexa.

¶ 3 Præ. Spiritualibus annexa dicuntur ius sepulture, ius patronatus, & ius primogenituræ secundum antiquos. quia primogeniti ante legem sacerdotis officio fungebantur, & etiam ius accipiendi decimas: sed Abraham emit ab Ephron speluncā duplicē in sepultura, ut habetur Gene. 23. Iacob autē emit ab Esau ius primogenituræ, vt habetur Gen. 25. Ius et patronatus transit cū re uendita, & in feudū conceditur: decimæ etiā cōcessæ sunt quibusdā militibus, & redimi possunt: prelati et interdū retinēt sibi ad tempus fructus prebendarum, quas cōseruit, cum tñ prebendæ sint spiritualibus annexæ. ergo licet emere, & viderē ea, quæ sunt spiritualibus annexa.

SED CONTRA est, qd dicitur P. schalis Papa, & habetur i. q. 3. ca. Si quis obicit. Quisquis horū alterum vendit, sine quo nec alterū prouenit, neutrum in uenditū dere linquit. Nullus ergo emit Ecclesiā, vel pbēdā, vel aliqd ecclesiasticū.

RESPON. Dicēdū, qd aliquid pot esse annexum spiritualibus dupliciter. Vno modo, sicut ex spiritualibus dependens, sicut habere beneficium ecclesiasticū, dī spiritualibus annexum, quia nō competit nisi habētī officium clericale: vñ horū nullo mō possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc, ea nullo modo viderē licet, quia eis uenditū intelliguntur, et spiritualia vēditioni subiici. Quedā autē sunt annexa spiritualibus, in quantum ad spiritualia ordinantur: sicut ius patronatus, quod ordinatur ad presentandū clericos ad ecclesiastica beneficia, & uasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorū uisum: vnde hōi nō p̄suppo-

Anū spiritualia, sed magis ea ordine tēporis p̄cedunt. Et iō aliquo modo uendi possunt, non aut in quātū sunt spiritualibus annexa.

AD PRIMVM ergo dicendū, qd omnia tēporalia annexūtur spiritualibus, sicut fini. Et ideo ipsa quidem temporalia uēdere licet, sed ordo eorū ad spiritualia sub uenditione cadere non debet.

AD SECVDVM dicendū, qd et uasa sacra sunt spiritualibus annexa, sicut fini; & ideo eorū consecratio uendi non debet. Tamē pro necessitate Ecclesiæ & pauperum, materia eorū uendi potest, dummodo p̄missa oratione prius confringantur: quia post confractiōnē non intelliguntur esse uasa sacra, sed purum metallum. Vnde si ex eadē materia similia uasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari.

AD TERTIVM dicendū, quod spelunca duplex, quā Abraham emit in sepulturā, non habetur qd erat terra cōsecrata ad sepeliendum: & ideo licebat Abraham terram illā emere ad vsum sepulture, vt ibi institueret sepulcrū: sicut etiam nunc licet emere aliquē agrū cōmunem ad instituedum ibi cēmeterium, uel etiā Ecclesiā. Tamen quia apud gentiles loca sepulture deputata, religioſa reputabātur, si Ephron pro loco sepulture intendit pretium accipere, peccauit uendens, licet Abraham non peccauerit emens: quia non intendebat emere nisi terrā communem. Licet. n. etiam nunc terram, ubi quondam fuit Ecclesiā, uendere, aut emere in casu necessitatis, sicut & de materia sacrorū uasorum dīctū est. Vel excusatur Abraham, quia in hoc redemit suā uexationē. Quāuis enim Ephron gratis ei sepulturā offerret, perpendit tamen Abraham, qd gratis recipere sine eius offensa non possit. Ius autē primogenituræ debebatur Iacob ex diuina electione, secundū illud Malach. Iacob dilexi, Esau autē odio habui: Et ideo Esau peccauit, primogenita vendēs: Iacob autē non peccauit emendo, quia intelligitur suam vexationē redemisse. Ius autē patronatus per se vēdi nō potest, nec in feudum dari, sed transit cū uilla, que uēditur, uel conceditur. Ius autē spirituale accipiendi decimas non cōceditur laicis, sed tantummodo res temporales, quæ nomine decimæ dātur, ut supra dīctū est. Circa colationem uerō beneficiorū sciendum est, quod si episcopus ante quā beneficium alicui cōferat,

uoluerit suam vexationem illo tempore, quo commode possit vt iniquitate alterius ad sui iuris consecutionem. Vnde licet Esau peccauerit, vt non solum litera dicit, sed Apol. ad Heb. 12. dicens, Ne quis fornicator, aut prophanus vt Esau qui propter unam escam uendit primitiua: Iacob tamen excusatur, & primo ab inhumanitate, tum quia Esau non necessitatis, sed delectationis causa motus uidetur: tum quia prudentis uiri est, negare aliquid occupatori iuris sui, quando sperat ex huiusmodi negatione rehabere quod suum est. Secundo, excusatur ab inactione ad peccatum, non minus quā offerens pecuniam occupatori sui beneficii ecclesiastici. Non est enim hoc inducere ad peccatum, sed non solum parato, uerum actualiter peccanti detinendo maius offerre redemptionē secundum ueritatem, quamuis secundum modum loquendi & secundum intentionem alterius sit aliud. Vnde dicens Iacob, Vende mihi primogenita, sensus erat, Da mihi primogenita, que in ueritate sunt mea, ex quo non uis gratis dare, offero prandium &c.

AD SECVDVM dicendū, qd et uasa sacra sunt spiritualibus annexa, sicut fini; & ideo eorū consecratio uendi non debet. Tamē pro necessitate Ecclesiæ & pauperum, materia eorū uendi potest, dummodo p̄missa oratione prius confringantur: quia post confractiōnē non intelliguntur esse uasa sacra, sed purum metallum. Vnde si ex eadē materia similia uasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari.

AD TERTIVM dicendū, quod spelunca duplex, quā Abraham emit in sepulturā, non habetur qd erat terra cōsecrata ad sepeliendum: & ideo licebat Abraham terram illā emere ad vsum sepulture, vt ibi institueret sepulcrū: sicut etiam nunc licet emere aliquē agrū cōmunem ad instituedum ibi cēmeterium, uel etiā Ecclesiā. Tamen quia apud gentiles loca sepulture deputata, religioſa reputabātur, si Ephron pro loco sepulture intendit pretium accipere, peccauit uendens, licet Abraham non peccauerit emens: quia non intendebat emere nisi terrā communem. Licet. n. etiam nunc terram, ubi quondam fuit Ecclesiā, uendere, aut emere in casu necessitatis, sicut & de materia sacrorū uasorum dīctū est. Vel excusatur Abraham, quia in hoc redemit suā uexationē. Quāuis enim Ephron gratis ei sepulturā offerret, perpendit tamen Abraham, qd gratis recipere sine eius offensa non possit. Ius autē primogenituræ debebatur Iacob ex diuina electione, secundū illud Malach. Iacob dilexi, Esau autē odio habui: Et ideo Esau peccauit, primogenita vendēs: Iacob autē non peccauit emendo, quia intelligitur suam vexationē redemisse. Ius autē patronatus per se vēdi nō potest, nec in feudum dari, sed transit cū uilla, que uēditur, uel conceditur. Ius autē spirituale accipiendi decimas non cōceditur laicis, sed tantummodo res temporales, quæ nomine decimæ dātur, ut supra dīctū est. Circa colationem uerō beneficiorū sciendum est, quod si episcopus ante quā beneficium alicui cōferat,

uoluerit suam vexationem illo tempore, quo commode possit vt iniquitate alterius ad sui iuris consecutionem. Vnde licet Esau peccauerit, vt non solum litera dicit, sed Apol. ad Heb. 12. dicens, Ne quis fornicator, aut prophanus vt Esau qui propter unam escam uendit primitiua: Iacob tamen excusatur, & primo ab inhumanitate, tum quia Esau non necessitatis, sed delectationis causa motus uidetur: tum quia prudentis uiri est, negare aliquid occupatori iuris sui, quando sperat ex huiusmodi negatione rehabere quod suum est. Secundo, excusatur ab inactione ad peccatum, non minus quā offerens pecuniam occupatori sui beneficii ecclesiastici. Non est enim hoc inducere ad peccatum, sed non solum parato, uerum actualiter peccanti detinendo maius offerre redemptionē secundum ueritatem, quamuis secundum modum loquendi & secundum intentionem alterius sit aliud. Vnde dicens Iacob, Vende mihi primogenita, sensus erat, Da mihi primogenita, que in ueritate sunt mea, ex quo non uis gratis dare, offero prandium &c.

AD SECVDVM dicendū, qd et uasa sacra sunt spiritualibus annexa, sicut fini; & ideo eorū consecratio uendi non debet. Tamē pro necessitate Ecclesiæ & pauperum, materia eorū uendi potest, dummodo p̄missa oratione prius confringantur: quia post confractiōnē non intelliguntur esse uasa sacra, sed purum metallum. Vnde si ex eadē materia similia uasa iterum integrarentur, indigerent iterum consecrari.

AD TERTIVM dicendū, quod spelunca duplex, quā Abraham emit in sepulturā, non habetur qd erat terra cōsecrata ad sepeliendum: & ideo licebat Abraham terram illā emere ad vsum sepulture, vt ibi institueret sepulcrū: sicut etiam nunc licet emere aliquē agrū cōmunem ad instituedum ibi cēmeterium, uel etiā Ecclesiā. Tamen quia apud gentiles loca sepulture deputata, religioſa reputabātur, si Ephron pro loco sepulture intendit pretium accipere, peccauit uendens, licet Abraham non peccauerit emens: quia non intendebat emere nisi terrā communem. Licet. n. etiam nunc terram, ubi quondam fuit Ecclesiā, uendere, aut emere in casu necessitatis, sicut & de materia sacrorū uasorum dīctū est. Vel excusatur Abraham, quia in hoc redemit suā uexationē. Quāuis enim Ephron gratis ei sepulturā offerret, perpendit tamen Abraham, qd gratis recipere sine eius offensa non possit. Ius autē primogenituræ debebatur Iacob ex diuina electione, secundū illud Malach. Iacob dilexi, Esau autē odio habui: Et ideo Esau peccauit, primogenita vendēs: Iacob autē non peccauit emendo, quia intelligitur suam vexationē redemisse. Ius autē patronatus per se vēdi nō potest, nec in feudum dari, sed transit cū uilla, que uēditur, uel conceditur. Ius autē spirituale accipiendi decimas non cōceditur laicis, sed tantummodo res temporales, quæ nomine decimæ dātur, ut supra dīctū est. Circa colationem uerō beneficiorū sciendum est, quod si episcopus ante quā beneficium alicui cōferat,

uoluerit suam vexationem illo tempore, quo commode possit vt iniquitate alterius ad sui iuris consecutionem. Vnde licet Esau peccauerit, vt non solum litera dicit, sed Apol. ad Heb. 12. dicens, Ne quis fornicator, aut prophanus vt Esau qui propter unam escam uendit primitiua: Iacob tamen excusatur, & primo ab inhumanitate, tum quia Esau non necessitatis, sed delectationis causa motus uidetur: tum quia prudentis uiri est, negare aliquid occupatori iuris sui, quando sperat ex huiusmodi negatione rehabere quod suum est. Secundo, excusatur ab inactione ad peccatum, non minus quā offerens pecuniam occupatori sui beneficii ecclesiastici. Non est enim hoc inducere ad peccatum, sed non solum parato, uerum actualiter peccanti detinendo maius offerre redemptionē secundum ueritatem, quamuis secundum modum loquendi & secundum intentionem alterius sit aliud. Vnde dicens Iacob, Vende mihi primogenita, sensus erat, Da mihi primogenita, que in ueritate sunt mea, ex quo non uis gratis dare, offero prandium &c.

Secunda Secundæ. S. Thomæ.

II 3 paratus